

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).21

Матвієнко М.І.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри футболу,
факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.
м. Київ
Качалов О. Ю.
Викладач кафедри технологій оздоровлення і спорту
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ
Новицький Ю. В.
Доцент кафедри технологій оздоровлення і спорту
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».
м. Київ

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БАЧЕННЯ РУХОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.

Метою дослідження було освітлення поглядів авторів на змістовні особливості розвитку фізичного виховання в контексті пріоритетності оздоровчих напрямків, можливості вибору їх в практиці практичних занять, виокремлення ключових тем для обговорення та окреслення практичних завдань для створення педагогічних умов формування у студентів компетентнісних здатностей використовувати освоені знання у власному житті і фаховій діяльності.

В роботі здійснено теоретичний аналіз змістовних характеристик змін форм організації фізичного виховання як дисципліни, представлено бачення логічних зв'язків між ними та актуальність усвідомлення студентами таких залежностей. Розглянуто результати емпіричних досліджень свідомого розуміння студентами сутності понять та освітлено бачення авторами причинно-наслідкових зв'язків хибного усвідомлення та мотиваційних установок до рухової активності.

Новизною дослідження слід вважати запропоновані авторами форми та методи впровадження освітніх елементів теоретичного ознайомлення у методично обґрунтовані практичні дослідження власних показників фізичного розвитку та динаміки функціональних станів в умовах екстремальності військового стану і дистанційного навчання.

Висновки вказують на осмислення означених темою змістів, підкреслюють погляди на основні напрямки підбору навчальних матеріалів, розробок засобів та методів системної підготовки студентів педагогічного фаху до засвоєння знань з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» та «Культура здоров'я особистості» (в частині Програми «Рухові технології»). Авторами здійснена класифікація тематичних напрямів фізичного виховання; Освоєння знань про особливості оздоровчого тренування і основи самоконтролю; Освоєння знань методичних особливостей організації рухової діяльності студентів.

Ключові слова: культура здоров'я, фізична культура, фізичне виховання, спорт, фізична рекреація. оздоровче тренування.

Matviienko Mykhailo., Kachalov Oleksandr & Novytskyi Yurii. Physical education in institutions of higher education in the context of the vision of movement technologies for the formation of a culture of personal health.

The purpose of the study was to clarify the views of the authors on the substantive features of the selection of educational materials in the context of prioritizing their presentation in lecture presentations, to highlight key topics for discussion at seminar classes, and to outline practical tasks for creating pedagogical conditions for the formation of students' competent abilities to use the acquired knowledge in their own life and professional activity.

The paper provides a theoretical analysis of the meaningful characteristics of the terms and concepts of the discipline, presents a vision of logical connections between them and the relevance of students' awareness of such dependencies. The results of empirical studies of students' conscious understanding of the essence of concepts are considered, and the authors' vision of the cause-and-effect relationships of false awareness and motivational attitudes to motor activity is illuminated.

The novelty of the study should be considered the forms and methods proposed by the authors of introducing educational elements of theoretical familiarization into methodically grounded practical studies of one's own indicators of physical development and the dynamics of functional states in the conditions of extremity of the military state and distance learning.

The conclusions point to the understanding of the contents defined by the topic, emphasize the views on the main directions of the selection of educational materials, the development of tools and methods of systematic training of students of the pedagogical profession for the assimilation of knowledge from the educational discipline "Culture of personal health" (in the part of the "Motion Technologies" Program).

The authors classified the thematic areas into three groups: General theoretical (definition of terms and concepts and clarification of historical stages of development of the field of Physical Culture); Mastering knowledge about the peculiarities of health training and the basics of self-control; Mastering knowledge of methodological features of the organization of motor activity of schoolchildren.

Key words: health culture, physical culture, physical education, sport, physical recreation. health training.

Вступ. У системному комплексі впливу на формування позитивної динаміки розвитку суспільства, крім економічних, соціальних та інших факторів, чинне місце займає функціонування на високому рівні освітньої галузі. Вона забезпечує виховання гармонійно розвиненої особи – висококваліфікованого фахівця, здорової, фізично розвиненої і психологічно зрівноваженої людини [8].

Важливу роль в цьому педагогічному процесі відіграє фізичне виховання як формуючий чинник знань про власне здоров'я, умінь додержання здорового способу життя, отримання досвіду фізичної активності відповідно до методологічних особливостей рухових технологій.

Як зазначають фахівці, «наявність знань про здоров'я, сформованість практичних навичок та умінь додержання здоров'язбережувальних технологій, високий рівень мотивації до ведення здорового способу життя є дієвими чинниками як особистого так і суспільного здоров'я, ознакою певного рівня культури здоров'я в соціумі» [8].

Авторами наукових публікацій досить широко освітлено питання організації процесу фізичного виховання студентів закладів вищої освіти та кваліфікаційних напрямів самоосвіти викладачів [4]; особливості підготовки студентів до самостійних занять фізичними вправами [2], [5], [6]; особливості організації оздоровчих занять в умовах військового стану, повітряних тривог, відключень електросистем та відсутності зв'язку [1], [2], [7].

Предметом для обговорення даної публікації є розгляд педагогічного процесу фізичного виховання в світлі бачення рухових технологій у формуванні культури здоров'я особистості.

Формулювання цілей роботи.

Метою дослідження було освітлення поглядів авторів на особливості функціонування фізичного виховання в закладах вищої освіти як формуючого чинника культури здоров'я особистості та методичного бачення підбору рухових технологій в практику навчальних занять.

Основні завдання дослідження:

1.Провести аналіз педагогічної літератури, літератури з фізичної культури та інформації з мережі Інтернет щодо основних тематичних напрямків вивчення організації фізичного виховання в сучасний період.

2.Представити до обговорення проблемні питання навчальної підготовки студентів щодо освоєння досвіду оздоровчого тренування в умовах військового стану та дистанційних і екстремальних форм навчання.

Результати дослідження Як зазначають автори педагогічної літератури, «З огляду на осмислення завдань щодо реалізації мети фізичного виховання, а, зокрема, фізичного виховання у закладах вищої освіти, та фізичного виховання студентів актуальною є необхідність вдосконалення форм та засобів процесу фізичного виховання, обґрунтування розробок диференціації фізичних навантажень, забезпечення теоретичною та методичною базою, пошук нових технологій підняття рівня системи мотивів до фізкультурної діяльності.» [4].

У педагогічній літературі широко представлено матеріали досліджень розвитку фізичної культури в умовах ринку (Ю.П. Мічуда, 2007); розвиток масового спорту в Україні (М.В. Дутчак, 2009); функціонування дисципліни фізичного виховання у закладах освіти різних країн та в Україні, зокрема (В.Л.Волков, 2009; М.О.Носко, О.О.Данілов, В.М.Маслов, 2011) [4]; обґрунтування питань підготовки студентів до самостійних занять фізичними вправами (М.Х. Хасанов, М.І. Матвієнко 2014; М.І. Матвієнко 2017; О.Ю. Качалов, Ю.В., Новицький, Л.В. Муравський, О.Ю.Лускань 2023) [2], [5], [6]; особливостей організації навчальних занять та, зокрема, оздоровчих тренувань в умовах військового стану, дистанційної освіти в сучасний період (С.О.Журавльов, М.Д. Галай, В.С. Кривенда, М.І. Матвієнко, Р.М. Мішаровський, Л.Є. Хоружева, В.Г. Юнак 2023) [1], [2], [7]; особливостей напрямку вивчення основ домедичної допомоги в умовах військового стану і як частини формування культури здоров'я особистості (В.А. Дідковський, М.І. Матвієнко 2023) [3].

Розгляд змісту вищезначених публікацій схилив нас до думки про те, що кожний період розвитку суспільства характерний своїми особливостями та вимогами до освітніх завдань фізичного виховання. Часи епохи ідеологічного протистояння проти світової спільноти (в період існування СРСР) відкладав сліди організаційних характеристик розвитку фізичної культури і спорту (сприявся розвиток військово-прикладних видів спорту, існувала обов'язковість здачі норм ГПО, держава монополює контролем впливала на розвиток фізичної культури і спорту та ін.). Час зламу авторитарної системи управління вносив характерні відбитки особливостей на розвиток всіх суспільних інститутів. Ключовою такою особливістю був проявлений перехід до ринкових відносин. Такі явища надали можливість країні отримати підтримку світової спільноти. Реформування державних інститутів відбувалось за вектором наближення до європейських стандартів. Освітня галузь в цей період прийняла європейську кредитно-модульну систему.

Фізичне виховання студентів як важлива частина освітнього процесу під впливом реформаций теж зазнало реконструкційних змін. Як навчальна дисципліна фізичне виховання отримала статус «вибіркової». У багатьох закладах вищої освіти заліз з цієї дисципліни не призначено. Якщо до зміни системи, ті хто навчався в обов'язковому порядку окремий час мав займатися визначеною програмною спортивною дисципліною, а в наступному семестрі (або через місяць), передбачалось заняття іншою, то в сучасний період – обирається спортивна секція на власний смак.

В нашому баченні, оцінку цих змін можна буде охарактеризувати з часом. З одного боку, авторитарність обов'язкових програмних змін у фізкультурній активності надавав студентам можливість отримати досвід участі у широкому спектрі фізкультурно-спортивних напрямків. З іншого – мотивація до занять з не улюблених видів фізичних вправ низька.

Іншою стороною сучасного вибору спортивної секції для занять є мотиваційна визначеність до фізичної активності. Але в цьому випадку втрачається освітня функція фізичного виховання (ознайомлення з різними формами, засобами та методами фізкультурної діяльності). Тобто звучується технологічне вивчення різних видів спортивної підготовки.

Позитивною стороною, на нашу думку, є те, що заняття з фізичного виховання набрало вагомості оздоровчих напрямів. Утворено секції фітнесу, оздоровчого плавання тощо.

У розгляді питань рухових технологій, оздоровлення та формування культури здоров'я особистості слід зважати на

реалії небезпеки і ризику сучасного існування кожного члена суспільства. Такі умови мають відобразитись і у навчальному процесі з фізичного виховання. В нашому баченні, військовий час вимагає до вивчення аспектів використання фізичних вправ як психорегулятивних технологій, особливостей використання дихальних вправ в умовах приміщень з недостатньою циркуляцією повітря, вправ з малою амплітудою рухів та ізометричних вправ в умовах приміщень з обмеженим простором. До вивчення основ фізичного виховання в сучасний період слід включати техніку безпеки рухової діяльності, основи домедичної допомоги.

Висновки Таким чином, в переосмисленні означених темою змістів, розкриваються погляди на основні напрямки процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах як вивчення рухових технологій формування культури здоров'я особистості: 1) вивчення оздоровчих аспектів рухової діяльності; 2) дослідження власних фізичних можливостей за допомогою педагогічного контролю фізичного розвитку і функціональних показників; 3) формування умінь самоконтролю в процесі фізичної активності; 4) освоєння знань щодо особливостей самостійного використання фізичних вправ та характеристик фізичного навантаження (обсяг, інтенсивність та інтервал відпочинку); 5) освоєння знань техніки безпеки та формування умінь надання домедичної допомоги.

Література

1. Журавльов С.О., Кривенда В.С., Галай М.Д. & Матвієнко М.І. (2023) Особливості використання засобів та методів оздоровчого тренування в умовах військового стану як регуляторна технологія складових здоров'я особистості. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* № 24 (лютий, 2023): за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities», (17.02.2023р.) ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія). С. 570 – 576. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023>

2. Качалов О.Ю., Новицький Ю.В., Муравський Л.В. & Лускань О.Ю. (2023) Формування умінь студентів щодо самостійних занять фізичними вправами в особливостях викладання рухових технологій як ключової частини основи здоров'я особистості в умовах військового стану. *V International Scientific and Theoretical Conference «The current state of development of world science: characteristics and features» June 2, 2023; Lisbon, Portugal.* DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-02.06.2023>

3. Матвієнко М.І. & Дідковський В.А. (2023) Основи домедичної допомоги як галузь знань та навчальна дисципліна вищих навчальних закладів України. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* № 24 (лютий, 2023): за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities», (17.02.2023р.) ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія). С. 561 – 566. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023>

4. Матвієнко М.І., Масенко Л.В. & Адирхаєв С.Г. (2021) Особливості наукового стажування викладачів закладів вищої освіти України в закордонному університеті. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Випуск. 3 К(131) 21. 2021, 266-271. 271* DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3К(131).65.

5. Матвієнко М.І. (2017) *Формування умінь та навичок до самостійних занять фізичними вправами студентів педагогічних університетів* : Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. – К., 2017. 233 с.

6. Матвієнко М.І. & Хасанов М.Х. (2014) Підготовка студентів до самостійних занять фізичними вправами : [Навчальний посібник]. – К. : Тов «Козарі», 2014. – 88 с.

7. Мішаровський Р.М., Матвієнко М.І., Хоружева Л.Є. & Юнак В.Г. (2023) Особливості викладання студентам навчальних дисциплін в умовах військового стану, екстремальних ситуацій повітряних тривоги, відключень електроенергії та нестабільного зв'язку. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* № 24 (лютий, 2023): за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities», (17.02.2023р.) ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія). С. 566 – 570. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023>

8. Мішаровський Р.М., Галай М.Д. & Матвієнко М.І. (2023) Погляди на особливості створення навчальних матеріалів для освоєння студентами педагогічних спеціальностей дисципліни «Культура здоров'я особистості» в частині «Рухові технології» *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Випуск 3К (162) 23. С.281 – 286. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3К(162).57.*

References

1. Shuravlyov S., Kryvenda V., Halai M. & Matviienko M. (2023) Features of the use of health training tools and methods the conditions of the military state as a regulatory technology of components of health. *V Correspondence International Scientific and Practical Conference scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities Sheld on February17th, 2023byNGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)* <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023>.

2. Kachalov O.Yu., Novitskyi Yu.V., Muravskiy L.V. & Luskan O.Yu. (2023) Formation of students' skills regarding independent physical exercises in the peculiarities of teaching motor technologies as a key part of the basis of personal health in the conditions of military rule. *V International Scientific and Theoretical Conference «The current state of development of world science: characteristics and features» June 2, 2023; Lisbon, Portugal.* DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-02.06.2023>

3. Matviienko M. & Didkovskiy V (2023) The fundamentals of pre-medical assistance as a field of knowledge and educational discipline in higher educational institutions of Ukraine. *V Correspondence International Scientific and Practical Conference scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities Sheld on February17th, https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.*

4. Matviienko M.I., Masenko L.V. & Adirchaev S.G. (2021) Features of scientific training of teachers of higher education institutions of Ukraine in a foreign university. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. - Issue 3K (131) 21. – s. 457 ; 266 - 271* DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2021.3К(131).65

5. Matviienko M.I. (2017) *Formation of abilities and skills for independent physical exercises of students of pedagogical universities: Diss. ... candidate..ped. Sciences: 13.00.02. - K., 2017. 233 p.*

6. Matvienko M.I. & Khasanov M.Kh. (2014) Preparation of students for independent classes with physical exercises: [Teaching manual]. - К.: "Kozari" Co., Ltd., 2014. - 88 p.

7. Misharovskiy R., Matvienko M., Khoruzheva L. & Yunak V. (2023) Peculiarities of teaching course subjects to students under the conditions of martial law, extreme situations of aircraft alarms, power outages and unstable communications. V *Correspondence International Scientific and Practical Conference scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities* Held on February 17th, 2023 by NGO <https://doi.org/10.36074/grail-of-science>. 17.02.2023.

8. Misharovskiy R., Halai M. & Matvienko M. (2023) Views on the peculiarities of the creation of educational materials for the development of students of pedagogical specialties of the discipline «culture of personal health» (2023) *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Issue 3K (162) 23. P. 281 – 286. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).57.*

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).22
УДК 799:3

Михайлов В.В.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ
Коростильова Ю. С.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
Навчально-спортивна база літніх видів спорту Управління фізичної культури
і спорту Міністерства оборони України, м. Львів
Михайлов В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Навчально-спортивна база літніх видів спорту Управління фізичної культури
і спорту Міністерства оборони України, м. Львів
Ярмак О.М.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ

ТОЧНІСТЬ РІЗНИХ СПОСОБІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У СТРІЛЬБІ З ПНЕВМАТИЧНОЇ ЗБРОЇ В ОЛІМПІЙСЬКИХ ВПРАВАХ

Розглянута проблема удосконалення системи оцінювання результатів у стрільбі з пневматичної зброї в олімпійських вправах. Всього розглянуто 45 фіналів змагань, в яких взяли участь 164 спортсмени із 35 країн, і проаналізовано результати стрільби в олімпійських вправах з пневматичної зброї на міжнародних змаганнях рівня чемпіонатів світу, Європи та Азії, кубків світу та гран при ISSF серед чоловіків і жінок в індивідуальних та командних видах, а також у змішаних парах.

Шкала оцінювання за цілими очками, укладена за рівнянням лінійної регресії з характеристиками $D = 99,03\%$ та $\bar{A} = 7,25\%$, не відповідає вимогам високої точності та дає помилки при відборі найкращих спортсменів для участі у фінальній частині змагань. Шкала, що оцінює результати за балами, отримала найгірші показники якості ($D = 76,36\%$ та $\bar{A} = 41,64\%$), що виходить за межі мінімально допустимих значень ($D < 80\%$ та $\bar{A} > 15\%$).

Ключові слова: пневматична зброя, шкала оцінювання, рівняння лінійної регресії.

Mykhailov V.V., Korostylova Y. S., Mykhailov V.V., Yarmak O.M. Accuracy of different methods of assessing competitive results in air gun shooting in olympic disciplines. The article deals with the problem of improving shooting evaluating system of air gun results in Olympic disciplines. A total of 45 competition finals were analysed, in which 164 shooters from 35 countries took part. The shooting results in Olympic air guns disciplines at international competitions such as World, European and Asian Championships, World Cups and ISSF Grand Prix among men and women in individual, mixed pairs and team events were analysed. Based on the results of 45 competitions, it was established that in many cases the shooters took worse places with a larger score results. According to the results of our research, it was found that the scales for evaluating the results in air gun shooting competitions in Olympic disciplines could have different accuracy and quality. The rating scale for whole points, drawn up according to the linear regression equation with the characteristics $D = 99.03\%$ and $\bar{A} = 7.25\%$, does not meet the requirements of high accuracy and gives errors in the selection of the best shooters to participate in competition finals. The scale evaluating the results by points received the worst quality indicators ($D = 76.36\%$ and $\bar{A} = 41.64\%$), which is beyond the minimum acceptable values ($D < 80\%$ and $\bar{A} > 15\%$). The use of the highest accuracy scales can improve the objectivity of determining the medallists in air gun competitions in Olympic disciplines.

Key words: air guns, rating scale, linear regression equation.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Серед основних завдань системи оцінювання результатів у стрілецьких видах спорту найважливіше місце відводиться визначенню фіналістів, призерів і переможців змагань. На підставі зайнятих місць, складають рейтинги, формують різні збірні команди, у тому числі національного рівня, здійснюють відбір стрільців до участі в змаганнях європейського і світового рівня, встановлюють квоти та отримують ліцензії, за якими спортсмени допускаються на Олімпійські та Європейські ігри [5]. Мета оцінювання результатів у стрільбі із пневматичної зброї (пістолета чи гвинтівки) у командних або індивідуальних виступах – це перетворення будь-якого відхилення пробоїн від центра мішені у відповідні очки [2]. Чим ближче пробоїна до центру мішені, тим більші очки. У суддівстві змагань передбачено використання шкал, які оцінюють постріли з точністю до цілих очок, наприклад: 10, 9, 8 тощо і з точністю до 0,1